

L'enunciat es refereix al concepte “el cavall, cridar” (*DIEC*). Els mots que remunten, directament o indirecta, al llatí són *renillar* i *sainar*, amb algunes modificacions.

Renillar (s. XIX) deriva del llat. vg. *HINNĪCLARE (cf. sard *innikrare*, it. *nicchiare*), adaptació d'un anterior *HINNĪTULARE (per al pas T'L > C'L, cf. ASTŪLA > ASCLA), der. de HINNĪTARE, freqüentatiu del llat. cl. HINNIRE (fr. *hennir*), origen del cat. ant. i hodiern *enillar* 6, convertit després en *renillar*, probablement per impulsos onomatopeics o expressant la repetició dels crits del cavall (veg. cast. *relinchar*); var.: *nillar* 1, 4, 9, per afèresi vocàlica, amb la seva var. *niar* 2, per modificació onomatopeica, diferent de l'alg. *niar/aniar* 85, que ha estat pres del gal·lurès *anninniare*; *arrenillar* 89, amb pròtesi vocàlica; *renellar* 58, per alternança [e]/[i] en posició àtona; *ranillar* 90, 92, pel pas de [e] inicial a [a] (com ant. *renyó* > dial. *ranyó*); *rinillar* 109, per assimilació a la vocal següent; *rellinar* 29, 73, 112, per metàtesi, que ha generat *renyinar* 117, per equivalència acústica, i d'aquí, *renyinyar* 113, per assimilació de la palatal; *renyilar* 18, 20-23, per dissimilació de **renyillar*; *reguillar* 24 podria deure la /g/ a un encreuament amb *egua* o amb *eguinar*, però aquest verb avui és exclusivament bal. (var. *guinar* 75-77, 79, 82, per afèresi vocàlica); *re[χ]ilar* 119 podria ser una modificació per factors onomatopeics, si no és una ultracorrecció per **reguillar*. *Erniar*, forma penedesenca, deu ser una var. de *enillar* (cf. oc. *arnir*), potser a partir d'una var. amb *n* geminada, **enniar* o **ennillar*.

Sainar (s. XIX; però *saïns*, s. XVII) és una modificació de *aïnar* (< HINNIRE), amb canvi de conjugació, potser a partir d'un ús pronominal (“El cavall s'aïna”), ajudant-hi altres verbs com *saginar* ‘engreixar animals’ o *sainar*, var. de *sagnar*, per simple atracció formal; la influència de l'hispanoàrab ṢAḤAL ‘renillar’ (Schuchardt) no és probable; var. *s[əj]nar* 34, amb conversió del hiat en diftong (com en *ensaïmada* > *ens[əj]mada*), i *signar* 45 (potser var. de **saïgnar*, que podria explicar la s-).

Són desviacions semàntiques cap a ‘renillar’ mots locals com *gisclar* 54, 66, var. de *xisclar* < *cisclar* <

llat. vg. *TSISTULARE, alteració de FISTULARE ‘tocar la flauta’ (cf. it. *fischiare*, eusq. *txistulari* ‘tocador de flauta’ i *txistu* ‘flauta basca’); el men. *guiscar* (també ross., documentat ja al s. XIII) podria ser una var. expressiva de *gisclar*, var. mall. de *gisclar* o bé del val. *enguiscar* ‘incitar’ (Ros, 1764), d'origen expressiu, com el cast. *enguizcar*; *guinyolar* 48 és var. de *ganyolar* ‘udolar’ (der. de *ganyir* < GANNĪRE ‘fer lladrucs aguts i planyívols’), com també el més freqüent *grinyolar*, amb el radical modificat per repercussió de la *r* i impuls onomatopeic, com també potser per influència de *cridar*; *grunyir* 178 (< GRŪNNIRE) és una extensió de ‘fer grunys’, propi del porc; *bramar*, d'origen onomatopeic, en principi aplicat a l'ase; *cridar* 5 (< llat. vg. *CRĪTARE, cl. QUIRITARE) és un genèric aplicat concretament a ‘renillar’.

Entre els mots forans més estesos figuren *relinxar*, que sobrepassa cap al nord l'àrea del val. (Escrig, 1851, *relinjar*), procedent de l'arag. *relinchar* (i murcianomanxec), on és una dissimilació de *reninchar* (< **eninchar* < llat. vg. *HINNĪCLARE); var. *rellinxar* 125, 131, 161, 163, 164, 166, 167, 171, 172, 176, 182, 185, amb assimilació a la palatal posterior, i l'eiv. *reguinxar* 83, 84, probable encreuament de *relinxar* amb *eguinar*. *Xillar* 127, 128 és un manlleu al cast. i *xilar* 132, a l'arag. *Inissar* 13 ha estat pres del fr. *hennir* a través de formes verbals incoatives com *hennissait*, *hennissent*, etc.

En la distribució areal, el Principat es reparteix els resultats *sainar*, innovació de l'anterior *aïnar*, i *renillar*, modificació de *enillar*, amb força var. fonètiques, a més d'altres lexemes puntuals com *bramar* i l'original *erniar*. El bal. presenta, segons les illes, tres significants: *guiscar*, men.; *reguinxar*, eiv., potser d'un precedent *eguinar* encreuat amb l'intrús val. *relinxar*, i l'innovador *eguinar*, mall., que a Pollença conviu amb l'arribat del cat. peninsular *rellinar* (< *renillar*), que, a més, coneix el der. *rellinada* ‘renill’. A notar que l'alg. *niar/aniar* és un manlleu al gal·lurès. Són mots normatius *renillar*, *eguinar* i *aïnar* (primer escrit *ahinar*), des del *DOrt*, 1917; l'admissió del mall. *eguinar* és una mostra més de la concepció participativa de l'estàndard fabrià.